

Laatdienst 5 maart 2023.

Vragen in de Bijbel - Hoe is uw naam?

voorganger: Annerien Groenendijk

liturg: Ineke Glorie

Bij kaars ontsteken

God met ons

Die genoemd wordt: Ik zal er zijn

Open ons opnieuw voor uw aanwezigheid

Wat wij tekort - schieten vul het aan,

Breng aan het licht de mens die U al hebt gezien

Die verborgen toch al aanwezig is in ons

En geef ons nu en in de komende tijd

De kracht die mens te worden.

Zingen: Altijd aanwezige

Inleiding:

Goedemorgen lieve mensen, wie u ook bent, van waar of waarom ook gekomen. Vandaag is het de tweede zondag in de veertigdagentijd, we zijn op weg naar Pasen. Hier in de Laatdiensten gaan we voort op de ingeslagen weg van ons jaarthema: vragen in de Bijbel.

De vraag waarover we ons vandaag buigen luidt: Hoe is uw naam?

Die vraag heb ik zelf in mijn werkende leven honderden, misschien wel duizenden keren gesteld. Hoe is uw naam? Wie kan ik zeggen... Als telefoniste-receptioniste mocht ik niet zomaar naamloze lieden het gebouw binnenlaten. Bovendien moest worden gecheckt of degene die zei een afspraak te hebben ook daadwerkelijk werd verwacht. Dus: hoe is uw naam? Wie kan ik zeggen...

Zingen: Wat vrolijk over u geschreven staat

Intro: Het volk Israël was tot slaaf gemaakt door de farao van Egypte en zijn onderdanen. De Israëlieten hadden het zwaar, ze moesten ongelooflijk hard werken. De Eeuwige vond dat hier een eind aan moest komen. Op een dag verscheen hij aan Mozes, een man die afkomstig was uit het volk Israël maar opgevoed was als Egyptenaar. Het gesprek dat zij voerden lees ik nu voor: exodus 3 vers 9-14.

lezing Exodus 3, 9-14 (NBV)

Zingen: Tussen de tijd

Overweging

Hoe is uw naam? Wie kan ik zeggen dat er is?

Ineke heeft de vraag van vandaag bij de inleiding concreet en herkenbaar gemaakt.

Mozes werd met nogal een opdracht op pad gestuurd en ik denk dat het heel herkenbaar is dat hij zoiets had van:

Alles goed en best, maar hoe red ik me hiermee?

Ik kan dit *niet* op eigen kracht... mijn volk weghalen uit hun tot slaaf gemaakte bestaan.

Ik moet me wel kunnen verantwoorden - zoals in het voorbeeld van Ineke - en... ik *kan* het niet alleen op eigen kracht.

De reactie van God is: ik laat je niet aan je lot over, ik ga met je mee. Mijn naam is wie ik ben en wat ik zal doen: Ik zal er zijn.

Een naam met een belofte voor wie zich hierdoor wil laten aanspreken en raken.

Er zijn door de eeuwen heen veel namen voor God gebruikt, al dan niet letterlijk uit de bijbel gehaald.

We kunnen alleen in menselijke beelden over God spreken, iets anders hebben we niet in handen.

Het blijft belangrijk om je te realiseren dat het *beelden* zijn... en dat we daarmee niet God, de Eeuwige, om nog maar eens een naam te noemen, in onze vingers hebben. Laat staan in onze broekzak

Bijzonder is dat hier in Exodus deze naam: Ik zal er zijn, aan God zelf in de mond wordt gelegd.

Het is een naam voor God, die in elk geval *inclusief* is.

Het gaat niet over God als Hij of Zij, maar als de Aanwezige. Een belofte van nabijheid...

Mozes stond er niet alleen voor, maar ook wij niet, als we ons willen laten aanspreken/raken door de Naam.

De Naam die aangeduid wordt met JHWH, zoals op de afbeelding op het boekje in Hebreeuwse letters staat. Zo mooi gevonden door Janny

De naam van God die door de joden niet wordt uitgesproken maar aangeduid.

Vaak met 'de Naam' of als Adonai.

Wij (voorbereiders)voelen ons goed bij het beeld van God als 'Ik zal er zijn'. Het raakt ons.

Het getuigt van betrouwbaarheid. En maakt dat we mogen vertrouwen dat dit zo is en zal zijn: Ik zal er zijn.

Tegelijk is daarmee ook niet alles helder en voorspelbaar. Want we weten niet hoe 'Ik zal er zijn' zich manifesteert in ons bestaan. Of hoe het werkt in de wereld, in onze eigen samenleving

Het gevaar blijft altijd dat mensen God voor hun karretje spannen: Gott mit uns, op de koppels van de Duitse soldaten in de 2^e Wereldoorlog en voorheen op de rand van de gulden: God met ons. Dat zijn uitingen van een soort claim, waar wij toch huiverig voor zijn.

'Ik zal er zijn' betekent niet dat daarmee alles duidelijk is of voor je wordt opgelost. Dat was ook bij Mozes en zijn volk niet het geval.

Ze werden zelf op weg gestuurd. In hun geval de woestijn in... niet de makkelijkste weg.

En de belofte van die Naam was zeker niet altijd genoeg om vertrouwen te houden.

Wie een beetje thuis is in de verhalen over die tocht door de woestijn, weet dat het er geregeld om spande tussen God en het volk Israël. Beeldvorming en verwachtingen kunnen mensen behoorlijk parten spelen.
Zo is er niets nieuws onder de zon.

De uitdaging in elke tijd opnieuw is om te horen wat er van je gevraagd wordt als je het wil wagen met die naam. Want behalve een belofte en bemoediging is het ook een naam die mensen *in beweging* wil zetten.
Ik ga met je mee en ik ben er, betekent niet: ik los alles voor je op.

En tegelijk is die belofte ook niet een totaal willekeurig iets. Waar je alle kanten mee op kan.
In het verhaal van Exodus, het verhaal van God met zijn/haar volk, wordt wel degelijk een richting aangegeven; een moreel kompas zou je zelfs kunnen zeggen.
In dat gesprek tussen Mozes en 'Ik zal er zijn' wordt stelling genomen: Mozes moet zijn volk losmaken/bevrijden van de ellende; van hun tot slaaf gemaakte bestaan.

De intenties van deze God zijn duidelijk: mensen zijn niet geschapen om als slaaf te leven. Mensen zijn bedoeld om als bevrijde, autonome wezens hun leven vorm te geven.
En daarvoor moet iedereen ongeacht tijd of plaats zelf in actie komen. Je zou kunnen zeggen: zelf een plan maken hoe vorm te geven aan de wetenschap dat je er niet alleen voor staat, maar dat God – ik zal er zijn - met je meegaat.
En meer dan dat- dat de Naam daarmee ook de *richting* wijst: mensen (ook jezelf) losmaken/bevrijden van ellende, van elk juk dat mensen klein houdt en ter neer drukt. Opkomen voor gerechtigheid.

En dat is iets waar je je handen vol aan hebt.
Wat zelfs een gevoel van machteloosheid kan geven... als je bewust laat binnenkomen wat er gebeurt in de wereld.
Wat haaks staat op de belofte die in de Naam doorklinkt: 'Ik zal er zijn'.
Er is vaak maar weinig te merken van die Aanwezige, als je beelden ziet van Bachmoet – symbool van Ukraiëns verzet, wat toch geen stand lijkt te kunnen houden.

Als je beelden ziet van Turkije en Syrië en heel concreet gisteravond van wees geworden kinderen in dit gebied.
Dan valt het niet mee om daarin iets te zien van de belofte van die naam. Behalve misschien in degene die hen opzoekt, aandacht voor hen vraagt en maakt dat hun lot bekend gemaakt wordt en oproept tot hulp.
Voor mij is juist dáár die Naam zichtbaar en werkzaam. Dat besef kwam bij mij binnen toen ik hier mee bezig was en zag hoe er aandacht gevraagd werd voor deze kinderen

Vanuit de overtuiging dat die belofte dan niet alleen het volk Israel in de woestijn geldt. En ook niet alleen christenen die door Jezus van Nazareth deel hebben gekregen aan die belofte. Maar een belofte aan mensen ongeacht geloof of levensovertuiging.

Ik besef dat soms och de machteloosheid voet aan de grond krijgt. Twijfel misschien over wie of wat 'Ik zal er zijn' kan betekenen, betekent.

En dat brengt mij ook weer bij de al te menselijke kant van het bestaan en het feit dat ook deze Naam voor God vorm krijgt in beelden en verhalen.

En dan kom ik toch ook terug op de belofte kant van deze naam: ook Mozes zat niet bepaald in een florissante situatie toen God hem op deze manier aansprak.

Wij kunnen de wereld niet redden, net zomin als Mozes zijn volk blijvend kon overtuigen van het feit dat weggaan uit Egypte een goede beslissing was. En ondanks die concrete naam: Ik zal er zijn, was het vaak onduidelijk hoe en waarin God dan aanwezig was.

En toch kunnen ook wij het verschil maken als we helder voor ogen houden wat de intenties waren van Ik zal er zijn: mensen bevrijden van onrecht; mensen tot hun recht laten komen. Zoals een joods gezegde luidt: wie één mens redt, redt de wereld.

Of als het gaat over onze zorg om het voortbestaan van deze aarde... we hebben niet veel invloed op politieke beslissingen, maar je kan wel zelf iets doen om minder roofoverval te plegen op wat ons is toevertrouwd.

Door bewust bepaalde dingen wel of juist niet te doen.

Daarmee kan ieder mens het verschil maken.

En... nog even teug naar Mozes en de belofte van de Naam: Je kan niet alles en je *hoeft* niet alles.

Het blijft uiteindelijk een kwestie van geloof/ vertrouwen (in het Grieks hetzelfde woord) dat we er ten diepste niet alleen voorstaan. Dat we ons altijd weer mogen laten bemoedigen door wat de rode draad is in de bijbel. Het manifest van 'Ik zal er zijn': zoals dat verwoord is door een van de profeten (Micha) recht doen, trouw lief hebben en weloverwogen, bedachtzaam je weg gaan, samen met je God. (Micha 6, 8). Die God, die zegt: mijn Naam is Ik zal er zijn

Muzikaal intermezzo

Mededelingen collecte

Voorbeden: voorbeden schrift en dan:

Ik zal er zijn

Bij de tafelviering: gesproken

slotlied Behoed en bewaar

zegen en er na : Irish Blessing